

Başvuru: 19.11.2021

Kabul: 30.12.2021

OnlineFirst: 30.12.2021

DOI:

Copyright @ 2022 • ÖNDER

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/talim>

e-ISSN: 2630-5887

Haziran 2022 • 6(1) • 77-80

Kitap İncelemesi

Mehmet KORKMAZ, 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarında Din Eğitimi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Ankara, Kimlik Yayınları, 2019, 192 sayfa. ISBN: 978-605-2345-94-8

Seyfullah Aziz¹

Özet

4-6 yaş Kur'an kursları ülkemizde uzun yıllardır eksikliği hissedilen ve okul öncesi çocukların, seviyelerine uygun olarak, din ve değer eğitimine dair temel bilgi ve becerileri öğrendikleri önemli bir yaygın din eğitimi kurumudur. 4-6 yaş Kur'an kursları, açılışından itibaren birçok çalışmaya konu olarak çeşitli açılardan ele alınmaya çalışılmıştır. Bazı çalışmalarda 4-6 yaş Kur'an kurslarında kullanılan kitaplar konu alınırken, bazı çalışmalarda kursların fiziki durumları, bazı çalışmalarda öğretici yeterlikleri konu alınmıştır. Mehmet Korkmaz tarafından kaleme alınan, Türkiye genelinden öğretmenlerin katıldığı bu çalışma ise söz konusu kurslarla ilgili temel bazı sorunlar ve bunlara ilişkin çözüm önerileri konusunda önemli veriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: 4-6 yaş, Kur'an kursu, 4-6 yaş Kur'an kursuları, din eğitimi, sorunlar ve çözüm önerileri

Abstract

The 4-6-year-old course of the Quran is an important general religious education institution lacking in Turkey for many years. Preschool children learn the basic knowledge and skills of religion and values education according to their own level. Since the beginning of the 4-6-year-old course of the Quran, as the subject of many studies, it has been trying to discuss it from different angles. In some studies, the theme is the books used in the Quran course for 4-6 years. In some studies, the physical conditions of the course are discussed, and in some studies, the teaching ability of the course is discussed. This study, written by Mehmet Korkmaz and attended by lecturers from all over Turkey, provides important data and solution suggestions on some basic problems related to these courses.

Key words: 4-6 years old, Quran course, 4-6 years old Quran course, religious education, problems and Solutions

ملخص

دورات القرآن الكريم للأعمار من 4 إلى 6 سنوات هي مؤسسة تعليمية دينية غير رسمية مهمة كانت مفقودة في بلدنا لسنوات عديدة وحيث يتعلم أطفال ما قبل المدرسة المعرفة والمهارات الأساسية حول الدين والتعليم القيم وفقاً لمستواهم. تمت محاولة مناقشة دورات القرآن للأعمار من 4-6 سنوات من وجهات نظر مختلفة كموضوع للعديد من الدراسات منذ افتتاحها. في بعض الدراسات، تم تناول الكتب المستخدمة في دورات القرآن الكريم التي تتراوح أعمارها بين 4-6 سنوات كموضوع، وفي بعض الدراسات تمت مناقشة الظروف المادية للدورات، وفي بعض الدراسات تمت

¹ Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Din Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi, seyfullahaziz56@gmail.com

مناقشة كفاءات المعلم. توفر هذه الدراسة ، التي كتبها محمد كوركماز وحضرها مدرسون من جميع أنحاء تركيا ، بيانات مهمة حول بعض المشكلات الأساسية المتعلقة بهذه الدورات التدريبية واقتراحات للحلول.

الكلمات المفتاحية: التربية الدينية، دورات القرآن الكريم، للفئة العمرية 4-6 سنوات، مشاكل وحل.

4-6 yaş Kur'an kursları, açılışından itibaren birçok çalışmaya konu olarak çeşitli açılardan ele alınmaya çalışılmıştır. Bazı çalışmalarda² 4-6 yaş Kur'an kurslarında kullanılan kitaplar konu alınırken, bazı çalışmalarda kursların fiziki durumları, bazı çalışmalarda öğretici yeterlikleri konu alınmıştır. Mehmet Korkmaz tarafından kaleme alınan bu çalışma ise söz konusu kurslarla ilgili temel bazı sorunlar ve bunlara ilişkin çözüm önerileri konusunda önemli veriler sunmaktadır.

Kitap, kısa bir önsözün ardından giriş bölümüne ilave üç temel bölümden oluşmaktadır. Yazar kitabın önsözünde insan hayatının en önemli gelişim dönemlerin çocukluk olduğunu, kişinin erken yaşlarda sağlıklı bir dini çevre ile tanışmasının bireyin inanç gelişimini olumlu yönde etkilediğini ifade ederek küçük yaşlarda alınan din eğitiminin önemine değinmiştir.

Kitabın giriş bölümünde, araştırma ile ilgili metodolojik çerçeveye yer verilmiştir. Bu doğrultuda yazar çalışmanın amacını ülkemiz için oldukça yeni bir uygulama olan, 4-6 yaş Kur'an kurslarının sorunlarını öğreticilerin görüşlerine dayalı olarak tespit etmek ve bu sorunların çözümüne yönelik önerilerin ve yapılabilecek çalışmaların geliştirilmesine katkı sunmak olarak ifade etmiştir. (s. 12) Yazar, daha sonra araştırmanın sınırlılıklarından bahsederek kullanılan yöntemler hakkında detaylı bir şekilde bilgi vermiştir. Bu bölümün sonunda ise "4-6 yaş Kur'an kursları" ile ilgili yapılan araştırmalar ve çalışmalardan örnekler vererek, konu ile ilgili literatürü okuyucuları ile paylaşmıştır.

Kitabın ikinci bölümünde, araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel özellikleri ile ilgili çeşitli bulgular ortaya konulmuştur ve bu çerçevede onların cinsiyeti, statüleri, meslekteki kıdemleri, eğitim durumları, pedagojik formasyon alma, sertifikaya sahip olma, hizmet içi eğitime katılma durumları gibi konulara ilişkin bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Kitapta, öğretmenlerin mezuniyet ve pedagojik formasyon alma durumları ile ilgili veriler, oldukça ilgi çekicidir. Yazar yapılan araştırma ve anketlerden yola çıkarak, 4-6 yaş Kur'an kurslarında görev yapan ve bu araştırmaya katılan öğretmenlerin genelinin özellikle okul öncesi öğreticiliğinin gerektirdiği eğitim-öğretim yeterlikleri konusunda sorun yaşadıklarını ve pedagojik formasyon konusunda yetersiz olduklarını belirtmiştir ve öğretmenler arasında ön lisans mezunların fazla olduğuna dikkat çekerek 4-6 yaş Kur'an kurslarındaki öğretici niteliğine vurgu yapmıştır.

Kitabın üçüncü bölümü ise "4-6 Yaş Kur'an Kurslarında Yaşayan Sorunlar ve Bunların Çözümüne Yönelik Önerilere İlişkin Bulgular" başlığını taşımaktadır. Yazar, araştırma sonucunda elde etmiş olduğu bulguları bu başlık altında öğrenci, eğitim programı, öğretim materyalleri, eğitim ortamı, öğretici yeterlikleri, veliler ve kurumsal işleyiş adı altında alt başlıklarda okuyucusuna aktarmıştır. Yazarın bulguları bu şekilde tasnif etmesi aynı zamanda okuyucunun konuyu daha rahat takip etmesine de imkân tanımıştır.

Bu bölümde yazar araştırmanın daha nitelikli, daha güvenilir hale gelmesi için ve sorunları daha iyi anlayabilmek için araştırmaya katılan öğretmenlere yukarıda belirttiğimiz tüm başlıklarla ilgili açık ve kapalı uçlu sorular yönelterek kurslarda sorun görülen hususları ortaya çıkartmıştır. Daha sonra ise öğretmenlere kendileri ortaya koymuş oldukları sorunlarla ilgi ne tür önerilerin olduğunu sorarak öğretmenlerin bu sorunlarla ilgili çözüm önerilerini istemiş ve bunları tasnif ederek sunmuştur.

Buna göre, öğretmenler öğrenciler ilgili olarak kurslarda uyum problemi yaşayan öğrencilerin olmasını, aynı sınıfta farklı yaşlardan (4,5,6) öğrenci olmasını, bazı sınıflarda öğrenci sayısının fazla olmasını, bazı ailelerin öğrencileri destekleyici bir iletişim içinde olmamasını, sorun olarak ifade etmişlerdir. Öğreticiler bu sorunların, sınıflardaki öğrenci sayısının azaltılmasıyla, öğrencilerin yaşlara göre ayrılmasıyla, problem yaşayan öğrencilerle ilgilenen psikolog, PDR uzmanı görevlendirilmesiyle, velilere seminer düzenlenmesiyle, öğretici-veli iletişiminin

² İbrahim Kurt, *Velilerin 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarından memnuniyet düzeyleri ve beklentileri üzerine bir araştırma (Ankara örneği)* (Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Master's Thesis, 2017).

güçlendirilmesiyle, fiziki ortamın iyileştirilmesiyle, yardımcı eleman desteği sağlanmasıyla, öğretmenlere seminerler verilmesiyle ve sınıflarda farklı etkinlikler yapılmasıyla çözüme kavuşturulabileceğini ortaya koymuşlardır. (s. 54-60)

Eğitim programıyla ilgili olarak genel itibariyle sorun olmadığını ifade eden öğretmenler, eğitim materyalleri ile ilgili olarak ise, öğretici ve öğrenci kitapları gibi materyallerin biçim ve içerik yönünden eksik, yetersiz yönlerinin olmasını, kitapların ücretli olmasını, sınıflardaki eğitsel malzemenin, oyun gruplarının, eşyaların eksik ya da yetersiz olmasını sorun olarak görmüşlerdir. Bu sorunlarla ilgili olarak, öne çıkardıkları çözüm önerileri ise, mevcut materyallerin güncellenmesi, biçim ve içeriklerin geliştirilmesi, yeni etkinlik kitapların, elif-ba'nın hazırlanması, kitapların ücretsiz olması, öğretmenlerin materyal geliştirme yeterliklerinin geliştirilmesi şeklinde olmuştur.

Öğreticiler, eğitim mekânı ile ilgili olarak, fiziki şartlarda bazı eksikliklerin olduğunu ancak bunların, müftülüklerin belediyelerle işbirliği yapması neticesinde çözülebileceğini belirtmişlerdir.

Öğreticilerin, kendileri hakkında sorun olarak gördükleri hususların başında genel itibariyle pedagojik formasyon gelmektedir. Öğreticileri, kendileriyle ilgili olarak görmüş oldukları bu eksikliğin çözümü için, seminerlerin süresinin ve sayısının artırılmasını, uygulamalı seminerlerin yapılmasını, seminerlerin mahallinde, doğru zamanda, uzmanları tarafından ve etkileşimli şekilde yapılmasını, öğretmenlerin atanmadan önce staj görmesini, kendilerini geliştirme konusunda daha fazla istekli ve gayretli olmalarını önermişlerdir.

Velilerle ilgili olarak, velilerin öğretmenlere baskı yapmaları, öğrencilerden seviyelerinin üzerinde performans beklemeleri, onlara baskı ve kıyaslama yapmaları, bazı velilerin ilgisiz iken, bazılarının kurstaki eğitim süreçlerine aşırı müdahaleci olmaları olmuştur. Bu sorunlarla ilgili olarak, velilere eğitim seminerlerinin verilmesi, öğretmenlerin velilerle iletişimini güçlendirmesi şeklinde önerilerde bulunmuştur.

En son öğretmenlerin kurumsal işleyişle ilgili olarak sorun gördükleri hususlar ise, yardımcı personel yetersizliği, materyallerle ilgili eksikliklerin giderilmemesi, müftülük yetkililerinin yeterli rehberlik hizmeti vermemesi ve öğretmenlerden uygun olmayan beklentiler içine girmeleri, fahri/ücretli öğretmenlerin sorunlarıyla yeterince ilgilenilmemesi, kursların yeterli hazırlık yapılmadan açılabilmesi, öğretici seçimi ve görevlendirmelerinde yanlışlıklar yapılması, kurslarla ilgili denetimlerin yetersiz olması, mevzuatın yetersiz olmasıdır. Bu sorunların çözümüyle ilgili olarak, öğretici seçimlerine daha bir özen gösterilmesi, öğretmenlerin maddi sorunlardan kurtarılması, yardımcı personel ihtiyacının karşılanması, yardımcı elemanların niteliğine dikkat edilmesi, müftülükte 4-6 yaş Kur'an kursları ile ilgili özel bir birim oluşturulması, mevcut müftülük personelinin bu konuda eğitilmesi, eğitim materyalleri konusundaki eksikliklerin giderilmesi, denetimlerin daha nitelikli yapılması, 4-6 yaş Kur'an kursları ile ilgili mevzuat geliştirme çalışmalarının yapılması, öğretmenler arasında iletişimi artırıcı zümre çalışmalarının artırılması gerektiğini öne çıkartmıştır.

Kitabın sonuç ve öneriler adlı dördüncü bölüm iki kısımdan oluşmaktadır. Burada yazar araştırmaya katılan öğretmenlerin dile getirdikleri sorunları içinde en az sorun gördükleri alanın eğitim programı ile ilgili olduğunu, en fazla sorun görülen alanın ise öğretici yeterlikleri konusu olduğunu öne çıkartmıştır.

Öneriler kısmında ise, yazar ortaya çıkan tüm sorunların çözümüne yönelik ayrı ayrı kendi önerilerini ortaya koymuş ve bulguları daha sistematik ve etkili bir şekilde yansıtmıştır. Bu önerileri içinde, en fazla sorun görülen öğretici yeterlikleri konusuna dair, 4-6 yaş Kur'an kursları ile ilgili yeni öğretici seçiminde daha titizlik gösterilmesi gerektiğini, öğretici seçimi için yapılacak sınavlarda, alan bilgisi ve genel kültür kadar, okul öncesine yönelik pedagojik formasyon bilgi ve becerisi de konulmasını, bu amaçla uygulama/deneme dersleri yaptırılması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca mevcut görevde olan öğretmenlere teoriden ziyade pratiği önceleyen, küçük gruplar şeklinde, uzmanlardan hizmet içi eğitim seminerlerinin belli aralıklarla verilmesi gerektiğini öne sürmüştür.

Sonuç olarak bu çalışma, 4-6 yaş Kur'an kurslarıyla ilgili sorunlara odaklanmış, konunun birinci derecede sorumluları olan öğretmenleri gündeme alarak, onların gözünden bu kurslardaki sorunların neler olduğuna ve bunlara ilişkin çözüm önerilerinin neler olabileceğine odaklanmış ve somut çözüm önerileri ortaya koymuştur. Yazar teknik olarak da bu araştırmanın betimsel tarama modeli esas alınarak gerçekleştirildiğini, araştırmaya Türkiye genelinden 430 öğreticinin katıldığını, araştırmada kapalı ve açık uçlu soruların yer aldığı anketlerin kullanıldığını ifade ederek çalışmanın evreni temsil edecek niteliği taşıdığını belirtmiştir. Bu bakımdan çalışmanın

kurslarla ilgili yapılacak çalışmalara, alınacak kararlarda yol gösterici bir fonksiyon oynayabileceğini söylemek yanlış olmaz. Diđer taraftan ise, kapsamı, örnekleme ve ele aldığı konularla çalışmanın yapılacak başka araştırmalara da kaynaklık edilebileceği bakımından çok önemli bir çalışma olduğu söylenbilir.